

שמירת שבת כהלכתה פרק ג - סעיפים כה - כז

כה. חתיכות אוכל ממין אחד ומטיב אחד, אפילו שאינם שווים בגודלם, מותר לברור מביניהן גם את אלה שאין בדעתו לאכול מיד, וטעם הדבר, שאינו בורר כאן מין אחד ממין אחר, אלא כולן מין אחד הן, והן עומדות לאכילה^(סח), וראה להלן סעיפים כו ו - כט.

לפיכך, היו לפניו נתחי בשר קטנים וגדולים וכולם ממין אחד ומבושלים באופן אחיד^(סח), מותר להוציא אפילו את אלה שאינו רוצה לאכול עכשיו. והוא הדין לגבי חתיכות דגים ממין אחד אם אופן הכנתן הוא שווה, כגון שכולם מבושלות או כולם מטוגנות, גם אם בחלק מהן מצויות יותר אדרות (כמו בחתיכות זנב)^(סח), וכן הדין לגבי פירות ממין אחד ומזן אחד וכולם טריים, מותר לו לברור אפילו אותם שירצה לשמור לזמן מאוחר יותר, גם אם יקח דוקא את הגדולים או את הקטנים. כו. מותר להוציא מקערה של פירות שכולם מאותו המין ומאותו הטיב, פרי הרקוב רק בחלקו, גם אם אין בדעתו לאוכלו^(סח). אבל אם הפרי רקוב כולו, הרי הוא נחשב לפסולת ואסור להוציאו משום איסור ברירה^(סט), ואסור להסירו אפילו אם כוונתו למנוע שהפרי הרקוב לא יקלקל את שאר הפירות שבתוך הקערה או שלא ימשוך אליה חרקים^(סז). וכיצד יעשה? יסיר את הפירות הטובים הסמוכים לפרי הרקוב. במה דברים אמורים, כשעומד לאוכלם עכשיו, וכדלהלן סעיף סח. אינו עומד לאכול את הפירות עכשיו, אסור לו להוציא אף את הפירות הטובים הסמוכים לפרי הרקוב, אבל מותר לו לקחת את הפירות הטובים שמסביב לפירות הטובים המקיפים את הפרי הרקוב^(עא).

כז. היו לפניו שני מיני פירות בכלי אחד, והוא מעונין לברור את הפירות הקטנים או את הגדולים שבשני המינים, מותר לעשות כן אפילו אם אין בדעתו לאכול את הפירות שמוציא אלא את הנשארים בכלי^(עב). ואולם, בשעה שמוציא את הקטנים או את הגדולים שבשני המינים, יזהר שלא להניח כל מין בפני עצמו, אלא יניח את שני המינים במעורב^(עג), וראה להלן בסעיפים כו ו - כט.

^(סח) ס"י שיט ס' ג ברמ"א ובמ"ב ס"ק טו, וע"ע שבת עד ב רד"ה שבע חטאות ומנחת חינוך מוסף השבת מלאכת בורר, וראה לעיל הערה סב. ועיין פמ"ג ס"י שיט מ"ז ס"ק ב, שמשתפק אי שרינן בבירית גדולים מתוך קטנים גם בנפה ובכברה (והביה"ל בסעי' א ד"ה ובורר, אינו חולק עליו רק בשני מיני אוכלין אם רצונו לאוכלם לאלתר), ועיין קצוה"ש ס"י קכה בבדה"ש ס"ק ט, דכל שבורר בכלי שאינו מיוחד לכך, שרינן, ע"ש.

^(סח) עיין לעיל הערה סב.

^(סז) דס"ו"ס כל החתיכות מין אחד הן והעיקר הוא הדג שבכל חתיכה, וכן משמע מסי' שיט במ"ב ס"ק טו, שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל. ואולם הסתפק הגרש"ז זצ"ל, במין אחד גדולים וקטנים, דאין בהם איסור בורר מפני שהם מין אחד, אך רוצים לברור מביניהם מכיון שאלה הם של ראובן ואלה של שמעון, האם יהיה בכך איסור בורר, עכ"ל, ועיין להלן סוף הערה קיב, אך שם מיירי במעשר עני וחולין, שהם שמות מחולקים.

^(סח) והראיה מהא דהערה כו דלעיל, ודמי טפי להא דבהערה הקודמת. ולדעת המחמירים לעיל סעי' יג, אה"נ דיש להחמיר גם בני"ד. אך שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דגם למחמירים לעיל סעי' יג, הכא שרי, דבעצמות של דגים הדבר ניכר שמוציא עצם אלא שדבוק בה קצת אוכל, ולכן יש אוסרים, משא"כ הכא שלא ניכר שכוונתו רק לפסולת, אף על פי שחלק מן הפרי מקולקל.

^(סט) עיין לעיל סוף הערה סב וסי' שיט במ"ב ס"ק ז.

^(ע) שהרי הוא בורר פסולת מתוך אוכל, ועיין גם שבת עד ב רד"ה מסריח.

^(עא) ועיין לעיל הערה ו.

^(עב) ס"י שיט ס' ג ברמ"א, הואיל ואינו בורר מין אחד מתוך תערובת אלא רק בורר את הגדולים שבשני המינים מתוך הקטנים שבהם.

^(עג) דאל"כ אית ביה משום איסור ברירה, שהרי הוא מעונין להפריד בין שני המינים, שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל.